

**Gemeente
Rotterdam**

Onderwerp: Reactie concepteindadvies
kwartiermaker transitie cultuur

Postadres: Postbus 70012

3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl

Cluster: Maatschappelijke Ontwikkeling

Portefeuille: Onderwijs, Cultuur en
Evenementen

Portefeuillehouder: Said Kasmi

Van: C. Melsen

Telefoon: 06-41550103

E-mail: c.melsen@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2508-2830 - 25bo007329

Datum: 3 september 2025

Aan de commissie
Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport

Geachte commissieleden,

Op woensdag 17 september spreken wij elkaar over de transitie cultuur naar aanleiding van het *concepteindadvies* van kwartiermaker transitie Heleen Ririassa. Dat advies, dat u bij deze brief treft, is de uitkomst van een intensief traject met vele spelers binnen en buiten de stad. U leest daarover hierna meer.

"De transitie is al begonnen", zoals de kwartiermaker het telkens treffend formuleert. De voorbije jaren hebben we gezamenlijk stappen gezet met als uitkomst een reeks concrete resultaten.¹ Toch was een aanjager noodzakelijk en ging de kwartiermaker aan de slag. De directe aanleiding voor haar opdracht lag in het formuleren van een nieuw adviesmodel cultuur met heldere governance per 2029 na de opheffing van de RRKC (rapport Alignment House 2022, 22bb007140). Maar zo'n adviesmodel is slechts een middel en niet los te zien van enerzijds de urgentie te komen tot een meer weerbare sector die minder afhankelijk is van conjuncturele pieken en dalen. En anderzijds de urgentie tot het breder verbinden en verankeren van cultuur in de samenleving (inclusief cultuur maken en beleven in de Rotterdamse wijken). Zodat cultuur voor elke Rotterdammer een vanzelfsprekendheid is. En dat is wat mij drijft. De transitie cultuur gaat over de onschatbare waarde van cultuur voor de samenleving en de route om die waarde stap voor stap te verzilveren. Dankzij de uitkomsten van de kwartiermaker kunnen we nu versnellen.

In de technische sessie van uw commissie op 28 mei 2025 is toegelicht dat ik met een eerste (richtinggevende) reactie zou komen op het advies van de kwartiermaker om het gesprek in de commissievergadering te faciliteren. Uiteraard ben ik benieuwd wat u van

¹ Zo hebben we als eerste gemeente van NL fair pay middelen vrijgemaakt en een lokale tak van de landelijke Creatieve Coalitie helpen oprichten (nu Makerscoalitie Rotterdam). Een belangenorganisatie van zzp'ers, die een eigen positie in de stad heeft gekregen en wij actief betrekken bij beleidsvorming. We zijn openbare werving van commissieleden voor onze adviescommissie projectsubsidies gestart om representatie te borgen, zoals ook aandacht voor een diversere samenstelling van Raden van Toezichten. Sinds 2018 meer maatwerk ingericht in financieringsvormen. Bijvoorbeeld met pitchavonden, impulsregeling, cultuurleningen, crowdfunding, nieuwe inrichting cultuursubsidies in de wijken (LCP). Dit alles om met een waaier aan mogelijkheden en innovatieve vormen beter aan te sluiten op de behoefte in de stad. De verbreding van het cultuurbegrip uit zich in de Sociale Basis, nachtcultuur en de ontwikkeling van een Rotterdamse agenda voor Arts in Health. Tot slot noem ik het grote aantal nieuwe instellingen toegelaten tot het cultuurbestel 2021-2024 én 2025-2028 om vernieuwing vorm te geven.

het advies vindt. Ik zal de uitkomst van uw debat meenemen in een uitgebreide collegereactie. Deze collegereactie met raadsvoorstel inclusief het *definitieve* eindadvies van de kwartiermaker ontvangt uw raad medio oktober. De procesplanning treft u aan het einde van deze brief.

Ik dank via deze weg de kwartiermaker voor haar werkzaamheden en adviezen. Ik waardeer de energie, gedrevenheid en het activeren van de sector, de gemeente, uiteenlopende stakeholders en het culturele veld als geheel. Ik kan mij goed voorstellen dat het samenbrengen van de vele, vaak uiteenlopende inzichten, meningen en stellingnames uit de stad geen sinecure was. Toch heeft de kwartiermaker dat voor elkaar gekregen en het resultaat mag er zijn. Ik beschouw de rol van de kwartiermaker als adviseur en aanjager van de transitie daarmee als geslaagd.

Opdracht kwartiermaker

Per januari 2024 is de kwartiermaker, zoals u weet, in mijn opdracht van start gegaan. Vanuit eerdere verkenningen, zoals bevestigd tijdens het startcongres transitie cultuur (Ahoy, maart 2023) volgden relevante aandachtsgebieden: adviesmodel, financieringsinstrumenten, vastgoed, samenwerkingsmodellen en het zogenoemde domeinoverstijgend werken, waarbij ik inmiddels liever spreek over domeinverbindend werken. Domeinverbindend, omdat juist de interactie en gedeelde waarden sleutel zijn tot succesvolle samenwerking voorbij de grenzen van een sector of domein. Deze onderwerpen vormden de inhoudelijke pijlers voor de opdracht aan de kwartiermaker. Daaraan heeft de kwartiermaker het thema space and place toegevoegd. In mijn ogen een relevante toevoeging, gelet op de groei van de stad, de druk op schaarse ruimte en de verwevenheid met het thema vastgoed. Ook lanceerde ze een positioneringscampagne Rotterdam Decoded.

Eerder deelde de kwartiermaker haar thematische conceptdeeladviezen. Hierop hebben uiteenlopende gremia feedback gegeven, waaronder: kernteam transitie cultuur, Rotterdam Festivals, Directeurenoverleg, de ambtelijke organisatie en vele anderen. Deze feedback is soms wel, soms niet door de kwartiermaker in het concepteindadvies verwerkt. Aanvullend liet ik de IABx2025 door de kwartiermaker organiseren. Een team van negen internationale experts kwam naar onze stad en werd vier dagen lang ondergedompeld in alles wat met de transitie verband hield. Van de positie van cultuur en de rol van vastgoed tot financieringsconstructen, adviesmodellen en het belang van representatie. De aanbevelingen van de IABx stuur ik eveneens als bijlage mee met deze brief en zijn wat mij betreft onlosmakelijk onderdeel van het advies transitie cultuur. Tot slot heeft u de uitkomsten ontvangen van de Evaluatie Cultuurplan 2025-2028 door KWINK (25bb005788). Ook die heb ik betrokken in mijn overwegingen.

Richtinggevende principes en de waarde van cultuur

Hoe helpt het advies van de kwartiermaker ons concreet in het adresseren van de urgentie? Cultuur gaat over onszelf. Cultuur toont onze identiteit, gezamenlijke normen en waarden en het gevoel ergens bij te horen. Cultuur vormt een onmisbaar fundament van onze samenleving. Wie politieke verantwoordelijkheid draagt, kan dit niet los zien van de waarden die cultuur belichaamt. Daarom verdient cultuur niet alleen erkenning, maar ook actieve versterking en ondersteuning vanuit het publieke domein. Voor mij zijn daaruit volgend de drie i's de belangrijkste richtinggevende principes, die momenteel ook al te vinden zijn in de door u vastgestelde Uitgangspuntennota cultuur 2025-2028 'Van onschatbare waarde' (23bb003600).

Ik formuleer die als volgt:

- **Interconnectiviteit:** inzetten op het vergroten van de relevantie van cultuur voor de stad en alle Rotterdammers, niet alleen stedelijk maar ook in de wijken. Cultuur versterkt zeggenschap, stimuleert kritisch denken en zorgt ervoor dat meer mensen zich gehoord en vertegenwoordigd voelen in hun stad. Dat vraagt om meer verbinding binnen de sector én van de sector met maatschappelijke ontwikkelingen en stedelijke vraagstukken in de stad.
- **Innovatie:** een krachtiger verbonden cultuursector die bijdraagt aan de veerkracht en weerbaarheid van diezelfde sector. De druk op de schaarse publieke middelen zal in mijn beleving de komende jaren toenemen; daarmee ontstaat de noodzaak van een veerkrachtige culturele sector, die minder afhankelijk is van subsidies.
- **Inclusie:** Rotterdammers meer invloed en ruimte geven. Niet alleen om mee te doen, maar vooral ook mee te denken en mee te beslissen. Cultuur van en voor alle Rotterdammers. Het vraagt om het democratisch(er) maken van het cultuurbeleid van Rotterdam, om het kantelen van het bestaande systeem.

Vanuit deze principes heb ik het advies van de kwartiermaker gelezen en reflecteer ik op de aanbevelingen.

Eerste reactie op concepteindadvies kwartiermaker

Het voorliggende, gebundelde concepteindadvies is een rijk en breed document waarvan ik de analyse onderschrijf. Het bevat aanbevelingen voor de kortere en de langere termijn. En een advies dat in de oplossingsrichtingen soms wel, soms niet de kansen en uitdagingen adresseert die stakeholders zien bij uitvoering. In deze brief groepeer ik de aanbevelingen van de kwartiermaker in vier blokken:

- Adviesmodel voor raad en college, inclusief heldere governance;
- Voorstel Rotterdams Fonds voor Cultuur;
- Gericht en trust-based financieren;
- Space and Place en vastgoed.

Rotterdam kent een levendig cultureel ecosysteem met vele spelers en organisaties. En is in de gelukkige omstandigheid van een uitgebreid fondsenlandschap. Ik hecht daarom veel waarde aan de potentie van dit ecosysteem, daar waar dit nu onbenut blijft. Dit leidt tot de vraag welke rollen en verantwoordelijkheden we kunnen beleggen en versterken binnen het bestaande ecosysteem en welke rollen en verantwoordelijkheden vragen om een nieuwe, andere aanpak. Hieronder ga ik nader in op de aanbevelingen.

1. Adviesmodel voor raad en college, inclusief heldere governance

Ik omarm de aanbeveling om te komen tot een heldere governance. Gezamenlijk kwamen wij in eerdere overleggen tijdens het voorbije cultuurplanproces al tot die conclusie, vervolgens bevestigd in uw besloten sessie over governance, 26 maart 2025.

Transparantie en een scherpe en duidelijke afbakening van taken en verantwoordelijkheden zijn essentieel voor een goed functionerend adviesmodel.

Er zijn daarbij drie adviestaken te onderscheiden:

- I. gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeenteraad over de beleidskaders (denk aan een nieuwe uitgangspuntennota)
- II. gevraagd en ongevraagd advies aan het college over vraagstukken die betrekking hebben op het uitvoering geven aan de beleidskaders vanuit de gemeenteraad
- III. gevraagd advies aan het college rond subsidieverdeling (zoals verdeling subsidiemiddelen voor cultuurplan, impulsregeling of andere subsidieregelingen)

De kwartiermaker introduceert voor de eerste twee adviestaken een onafhankelijk forum voor advies: de Cultuurhaven. Ik omarm deze gedachte. Allereerst kan deze Cultuurhaven een verkennende rol spelen voor uw raad bij het vormen van nieuw beleid en in de daaropvolgende fase het college adviseren tijdens de uitvoering van dat beleid. Ten tweede spreekt het mij zeer aan hoe hiermee participatie structureel verankerd wordt in beleidsontwikkeling, meer concreet door opzet en functioneren van de Cultuurhaven. Het structurele karakter van de Cultuurhaven leent zich voor het ontwikkelen van een langetermijnvisie, zoals aanbevolen door de IABx2025. Ik onderschrijf de woorden van de kwartiermaker dat een en ander bijdraagt aan legitimiteit en continuïteit van het stelsel. Ten derde beschouw ik de Cultuurhaven als hét platform waar kennis samenkomt. Zowel vanuit de stad en de sector als vanuit de gemeente.

De Cultuurhaven vergt nader onderzoek en voor de uitwerking leg ik de volgende aandachtspunten bij u neer:

- De kwartiermaker wil de advisering over vraagstukken rond subsidieverdeling (derde adviestaak uit mijn opsomming) niet bij de Cultuurhaven beleggen, maar bij het voorgestelde fonds op afstand. Mogelijk ontstaat een risico tot adviesconcurrentie als twee adviesorganen tegengestelde adviezen uitbrengen. In de dagelijkse gang van zaken ontstaat namelijk zonder twijfel grijs gebied in de afbakening van thema's tussen beide taken, omdat beleidsuitvoering en subsidieverdeling nu eenmaal nauw verweven zijn. Ik voer met u graag het gesprek waar deze derde adviestaak het beste thuishoort.
- In het advies is de organisatievorm van de Cultuurhaven omschreven als forum of platform. Ik beschouw dat als een democratisch, niet-hiërarchisch georganiseerd netwerk dat vraagt om goede facilitering. Ik stel voor die facilitering te beleggen bij de gemeente, wetende dat beleidsontwikkeling en kennisopbouw geborgd zijn met het oog op domeinverbindende agenda's en de doelstelling om gemeentelijke budgetten meer te ontschotten. De Cultuurhaven kan als vliegwiel dienen, juist vanuit de bredere blik dan cultuur alleen. De opbouw van de kenniswerkplaats sluit hierop naadloos aan, een expertisenetwerk in opbouw van SKAR, KCR, Rotterdam Festivals, CultuurConcreet en gemeente om kennis te verzamelen en te delen.
- De gemeente ondersteunt voor projectsubsidies al de staande Adviescommissie projectsubsidies cultuur en impulsregeling bestaande uit 60 adviseurs met circa 30 vergaderingen per jaar. Ik verwacht met de secretariële ondersteuning van de Cultuurhaven door de gemeente meerwaarde dankzij snelle beschikbaarheid van al aanwezige externe expertise en organisatorische en financiële inverteertheitsfactoren (ICT, kantoor etc.). Het is zelfs denkbaar de genoemde adviescommissie uit te breiden voor de adviestaak rond structurele-subsidieverdeling. Die denkrichting bespreek ik met u in de commissie.
- Ik schreef het al hiervoor. De Cultuurhaven is een zeer geschikt model om democratisering binnen het culturele veld vorm te geven. Bij de totstandkoming van het cultuurbeleid zie ik ook een actievere rol voor Rotterdammers en wil ik met u kijken welke vormen van participatie het beste passen bij de inrichting van de Cultuurhaven. Ik laat mij voeden door de suggestie van de multiloogsessies, door uw suggesties en noem aanvullende voorbeelden als: gebruik van digitale platforms als Decidim (decidim.org), inzet wijkraden of het instellen van een stadsjury. Een rol voor de EUR en het (georganiseerde) bedrijfsleven juich ik toe.
- Ik heb de uitkomsten van de IABx2025 als zeer waardevol ervaren. Wat mij betreft organiseren we met enige regelmaat een dergelijke board van internationale adviseurs in samenspel met advisering door de Cultuurhaven.

Concluderend herken ik dat de Cultuurhaven meerwaarde zal hebben. Ik omarm die gedachte en neem in overweging hier adviestaken rond subsidievraagstukken te beleggen. Een dergelijk forum in combinatie met een regelmatige IABx zou wat mij betreft een passend model zijn waarbij betrokkenheid van Rotterdammers goed moet zijn ingeregeld om de Cultuurhaven tot een succes te maken. Het college zal u ter besluitvorming een conceptregeling voorleggen (vooralsnog denk ik juridisch aan een artikel 84-commissie).²

2. Voorstel Rotterdams Fonds voor Cultuur

Om de ambities van de transitie waar te maken zijn aanvullende inkomstenbronnen noodzakelijk. Rotterdamse culturele instellingen hebben een bewezen trackrecord op fondsenwerving en betrokkenheid van private partijen. Daar liggen nog meer kansen.

De kwartiermaker stelt voor om een uitvoerende stichtingsorganisatie op afstand van de politiek op te richten. Deze stichting zou bestaan uit twee afdelingen (advies, p.54). Een afdeling die alle subsidieaanvragen moet behandelen en toekennen en specifieke regelingen ontwikkelt. En een afdeling development die andere inkomstenbronnen, waaronder privaat geld zou weten aan te trekken. Ik lees hierin twee taken die zich moeilijk laten verenigen in één stichting en schets eerst twee basismodellen voor een dergelijk fonds op afstand en hun bevoegdheden vanuit een juridische invalshoek (wat mag en wat niet):

- Een **stichting zonder publiekrechtelijke bevoegdheden** die zélf beleid maakt en beschikt over een lumpsum budget overheidsgeld. Deze middelen verdeelt en verstrekt men volledig naar eigen inzicht met een onafhankelijk bestuur. Raad en college hebben geen zeggenschap over de keuzes en inzet van die middelen. De stichting kan vrij beschikken over zelf verworven middelen.
- Een **stichting met publiekrechtelijke bevoegdheden** die haar taken uitvoert met mandaat van het college (advies, p.40). In dit geval is sprake van een uitvoeringsorganisatie van gemeentelijk beleid. De raad bepaalt de beleidskaders en de stichting voert een deel van het vastgestelde beleid uit. Het college blijft verantwoordelijk voor de uitvoering van dit beleid, bijvoorbeeld bij bezwaar en beroep. Als de stichting private middelen zou verwerven, heeft de politiek zeggenschap over de besteding van die specifieke middelen. Hierbij is het mede van belang om acht te slaan op het Beleidskader verbonden partijen en bestuurlijke relaties. De stichting zal dan gedefinieerd kunnen worden als een bestuurlijke relatie.

Vanuit deze modellen kom ik dan tot de volgende afwegingen:

- Wat mij betreft is het eerste model principieel onwenselijk, omdat het democratische toezicht op de besteding van overheidsgeld hierbij verdwijnt. In het eerste model is cultuurbeleid feitelijk geprivatiseerd.
- Ik zie potentie voor een fonds als een veel gericht en *eigenstandig* investeringsfonds. Dat zie ik als een aantrekkelijk voorbeeld van ondernemerschap (denk aan Brabant C en de samenwerking met ASML).

² Op basis van artikel 84 van de Gemeentewet kunnen de raad, het college en de burgemeester ieder binnen hun eigen bevoegdheid adviescommissies instellen. In een verordening of instellingsbesluit worden de samenstelling, werkwijze en formele status van de commissie en haar adviezen vastgelegd.

In zo'n situatie matcht een fonds weliswaar overheidsbudget met private gelden, maar betreft het door de overheid beschikbaar gesteld lumpsum budget, dan wel trekkingsrecht op een gealloceerd budget. In deze situaties is dus een zeer specifiek doel meegegeven aan de uitkeringen uit de stichting.

- De IABx 2025 adviseert een publiekprivate samenwerking voor kleine en middelgrote organisaties gericht op het vrijmaken van private bijdragen. Ik omarm die gedachte. Met een relatief kleine investering (lumpsum) vanuit de gemeente zouden we een start kunnen maken, zoals ook bleek uit mijn gesprek met een IABx-lid dat expertise uit Toronto meenam. Logischerwijze vraagt dit positionering buiten de gemeente. Ik denk aan het uitwerken van een business case met aandacht voor de haalbaarheid van de geraamde inkomstenmix 2035 (advies, p.74), rekening houdend met de aanwezige fondsenstructuur in onze stad en het voorkomen van directe concurrentie met de fondsinspanningen van individuele cultuurinstellingen en makers.
- Wat betreft het tweede model (waaronder stichtingen als Amsterdams Fonds voor de Kunst en de Rijkscultuurfondsen vallen): ik ken in ons land geen cultuurstichtingen die zowel gemandateerd overheidssubsidies verstrekken als privaat geld werven. Genoemde stichtingen verstrekken enkel vanuit gemeentelijke of rijks gelden. Er vinden grotendeels dezelfde activiteiten plaats als binnen een overheidsorganisatie. Logisch want het betreft een uitvoeringsorganisatie van diezelfde overheid. Het opzetten en inrichten van een aparte stichting met eigen directie, Raad van Toezicht, pand, IT-middelen etc. komt mij dan overbodig over. Het geld dat met de inrichting en exploitatie gemoeid is, zal in mindering gebracht moeten worden op het totale cultuurbudget, terwijl deze uitvoerende subsidiewerkzaamheden op dit moment naar tevredenheid zijn belegd binnen bestaande structuren. Het accounthouderschap met de sector is bij bestaande partijen als gemeente, CultuurConcreet en Rotterdam Festivals al goed belegd.
- Ook sluit het fondsmodel minder goed aan bij de doelstelling om cultuur integraler onderdeel te laten zijn van stedelijke vraagstukken en zal deze verdere inzet op domeinverbindend werken bemoeilijken. Zie mijn overwegingen om de Cultuurhaven te omarmen.
- Voor beleidsontwikkeling en kennisopbouw zie ik een directe link met de domeinverbindende agenda's van de gemeente, de ambities van het stadsbestuur én het netwerk van instellingen rond de kenniswerkplaats.
- Voor advisering aan het college over de verdeling van subsidies wil ik niet een extra gremium optuigen. Deze adviestaak beleg ik bij de Cultuurhaven, dan wel als uitbreiding van de Adviescommissie projectsubsidies. Daarover voer ik met u nog het gesprek.

Ik omarm de aanbeveling van de IABx om hybride financiering mogelijk te maken in een separate entiteit. Ik stel voor een business case voor de oprichting van een fonds langs de lijnen van model 1 op te stellen, specifiek voor de door de kwartiermaker beschreven publiekprivate development-taak. Ik kies voor de overige uitvoerende werkzaamheden zoals subsidieverstrekking nadrukkelijk niet voor een stichtingsmodel/fonds. Die werkzaamheden blijven belegd in de huidige uitvoeringsstructuur.

3. Gericht en trust-based financieren

Subsidies sluiten onvoldoende aan bij urgenties van het ecosysteem aldus de kwartiermaker. Ik ben het daarmee eens. De makers van kunst en cultuur mogen meer gewaardeerd worden als frontrunners van nieuwe ontwikkelingen. De voorbije jaren hebben makers een plek aan tafel gekregen met de Makerscoalitie Rotterdam en hebben we stappen gezet om het subsidie-instrumentarium te verbreden en toegankelijker te maken voor individuele personen. Maar we zijn er nog niet.

De kwartiermaker en de IABx2025 onderstrepen dat we nu moeten doorpakken, zowel qua representatie vanuit diverse groepen in commissies en beleidsvorming als differentiatie in de inzet van budgetten. De laatste jaren is subsidieverstrekking, mede door juridisering en de schaarste aan publieke middelen, verschoven naar een systeem waarin bewijs en cijfers de doorslag geven boven vertrouwen. Ik zie een onmisbare ontwikkeling in ons financieringsmodel van concurrentie naar coalitie.

- Mijn uitgangspunt is gericht investeren: extra support voor wie en waar nodig. Dat zijn, zoals uitgewerkt in onder andere de ruimtelijke visie cultuur en advies IABx: bepaalde wijken, makers, nieuwe vormen van cultuur en ondervertegenwoordigde groepen. Dit vraagt flexibilisering en differentiatie van subsidies als vervolg op eerdere initiatieven.
- Na lezing van het advies van de kwartiermaker overweeg ik subsidiëring in te richten langs twee lijnen:
 - financiering van individuele instellingen (*subsidiehuis*). Hier wil ik ruimte maken voor differentiatie in looptijden en vormen van subsidies. Daaruit volgen ook andere manieren van advisering en beoordeling;
 - financiering van programma's (*programmahuis*) om samenwerking te stimuleren. In het programmahuis is het belangrijk dat makers, organisaties en gemeenschappen de ruimte krijgen om op hun eigen manier bij te dragen aan de culturele doelen van de stad. Deze vorm van financiering erkent dat niet iedereen even goed past binnen bestaande regels of systemen, maar wel van grote waarde is voor Rotterdam.
- De verbreding van beoordelingssystematieken, zoals schematisch weergegeven in het advies van kwartiermaker (advies, p.50) is mij uit het hart gegrepen. Ik beschouw de meeste adviesvormen uit dit schema als goed aansluitend op een gedifferentieerder subsidiestelsel. Dit heeft als bijkomstigheid dat in de praktijk het volume aan adviezen door een adviescommissie (adviestaak III uit mijn opsomming op p.3) afneemt. Ik kan mij voorstellen dat de Cultuurhaven een toekomstige rol heeft in het identificeren en hernieuwen van adviesvormen voor het culturele veld.

Concluderend zie ik een flexibel opererende Cultuurhaven en een gedifferentieerd subsidiestelsel hand in hand gaan.

Space and Place en vastgoed

Tot slot wil ik reflecteren op het onderwerp Space and Place en vastgoed. Rotterdam is een stad waar cultuur dichtbij, zichtbaar en voelbaar moet kunnen zijn voor iedereen. Zeker in een groeiende stad, is cultuur dichtbij van belang. Voor oude bewoners en nieuwe bewoners; voor bezoekers en toeristen. Daarvoor is voldoende betaalbare en toegankelijke ruimte voor cultuur belangrijk. Want cultuur(instellingen) speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van een wijk en in het functioneren van de stad. En dat mag nog beter zichtbaar worden.

Er is daarvoor, zeker met het oog op goede groei van de stad, een steviger regierol vanuit de gemeente vereist, in lijn met de adviezen van de kwartiermaker over Space and Place. Die zie ik op een aantal onderdelen. Door actief in te zetten op gemeentelijk vastgoed; door meer spreiding in wijken waar het aanbod nu nog beperkt is (conform Ruimtelijke Visie Cultuur, 24bb004407); door het stimuleren van het delen van ruimte (meervoudig ruimtegebruik, combineren met andere beleidsdomeinen) en door structurele borging van cultuur in gebiedsontwikkeling.

Hiermee beoog ik dat oude en nieuwe bewoners, makers en culturele initiatieven niet alleen ruimte hebben om cultuur te maken, meemaken en beleven, maar ook (gedeeld) eigenaarschap hebben, zodat cultuur verankerd is in de nabijheid van elke Rotterdammer. Waarmee de culturele identiteit van plekken en buurten behouden en verrijkt kan worden. Dit is ook in lijn met de aanbevelingen van de IABx
De transparantie rondom huur, huurprijzen en de huursystematiek kan beter. Ik sluit daarom graag aan bij de vastgoedadviezen van de kwartiermaker daarover.

Planning

Voor de komende maanden ziet de planning er als volgt uit:

- 01 okt: definitief advies door de kwartiermaker aan college van B&W
- 14 okt: collegereactie naar de gemeenteraad inclusief eindadvies.
- 30 okt: commissievergadering over eindadvies en collegereactie
- 04 dec: besluitvorming in de gemeenteraad

De bevindingen uit de commissievergadering van 17 september neem ik mee naar het college en vinden hun neerslag in de collegereactie. Deze wordt voorzien van een raadsvoorstel met ontwerpbesluit. Vanaf het moment van besluitvorming door uw raad start de uitwerking. Hiervoor volgt nog een nadere planning waarin ik een rol zie weggelegd voor alle partijen die een bijdrage hebben geleverd of aangeven nog een bijdrage te willen leveren. De vaststelling van een nieuw beleidskader cultuur (uitgangspuntennota) voorzie ik voor uw raad medio 2027. Per 1 januari 2029 begint een nieuwe beleidsperiode.

Afsluitend

Met deze brief heb ik u mijn eerste reflectie gegeven, en ik besef dat er nog veel meer te zeggen valt over de aanbevelingen en de richting die we met elkaar op willen. Ook over de rol van de ambtelijke organisatie en de politiek. Publieke waarde ontstaat in de samenleving, in samenwerking tussen bewoners, organisaties en gemeente. Domeinverbindend werken is daarbij een voorwaarde: niet vanuit losse beleidsterreinen, maar vanuit urgente vraagstukken en gedeelde waarden. Dat vraagt een houding van verbinding en werken vanuit het belang van stad en bewoners, zoals we zien in netwerken rond Arts in Health of de sociale basis waarin cultuur samen optrekt met zorg, welzijn en andere domeinen. Ooit hebben Rotterdammers voor de opgave gestaan de stad opnieuw op te bouwen; de huidige opgave is om ruimte te blijven geven aan de ontwikkeling van de stedelijke én sociale omgeving. Ik nodig toekomstige bestuurders uit om deze opgave samen met instellingen, makers, de gemeentelijke organisatie, de politiek, en andere partijen binnen en buiten de sector, te verkennen, ruimte te bieden voor oplossingen, scherpe keuzes te maken waar nodig en de complexiteit van het geheel te omarmen.

Deze beweging is er een van de lange adem en vraagt ook volgende colleges hierop voort te bouwen. Het doel van de beweging staat echter als een paal boven water: een breed, divers, inclusief en aantrekkelijk cultuuraanbod creëren waarin elke Rotterdammer in elke wijk iets kan vinden, zich in kan herkennen of actief aan kan deelnemen. Een stad waar ook bezoekers van buiten graag op afkomen.

Blad: 9/9

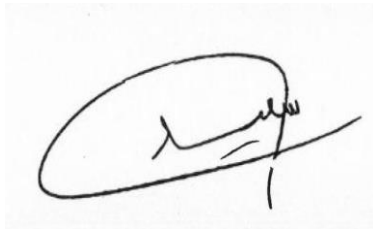
Datum: 3 september 2025

Ons kenmerk:

Dit vraagt van alle betrokkenen om radicaal te investeren in transparantie, vertrouwen en samenwerking.

Ik zie uit naar ons gesprek in uw commissie.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'S' followed by a horizontal line and a vertical stroke.

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur, Evenementen

Bijlagen:

- Eindadvies Kwartiermaker Culturele Transitie Rotterdam, 25 augustus 2025
- IABx2025 Final Report, 28 augustus 2025